

Pohjois-Pohjanmaan rakennettu kulttuuriympäristö 2015

Kempele

MAAKUNNALLISESTI JA VALTAKUNNALLISESTI (RKY 2009) ARVOKKAAT ALUEET SEKÄ NIIDEN SISÄLTÄMÄT KOHTEET

KEMPELE

Alakylä, Vihiluodontie

Juvani
Kuivala
Mäntylä
Pikkuvuopponen
Talo Taskinen
Teppola
Vanha-Niemelä
Vuoppola

maakunnallisesti arvokas

paikallisesti arvokas
maakunnallisesti arvokas
paikallisesti arvokas
paikallisesti arvokas
maakunnallisesti arvokas
maakunnallisesti arvokas
maakunnallisesti arvokas
maakunnallisesti arvokas

Kempeleen kirkonmäki (RKY 2009)

Kempeleen kirkko ja tapuli
Kempeleen kirkkopuisto ja hautausmaa
Pyhän Kolminaisuuden kirkko

valtakunnallisesti arvokas

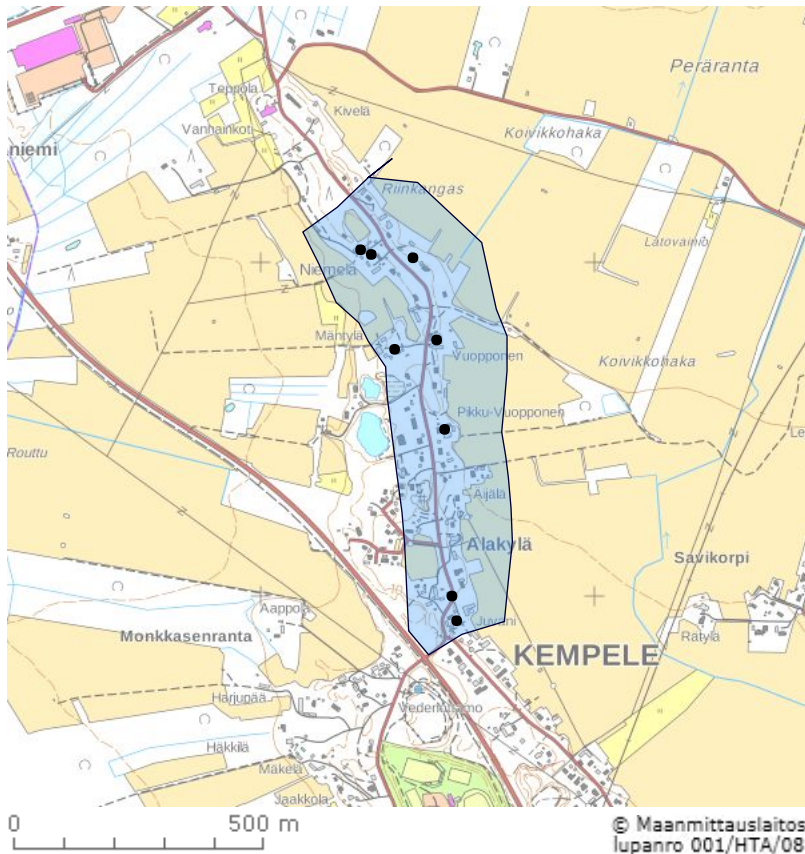
valtakunnallisesti arvokas
valtakunnallisesti arvokas
maakunnallisesti arvokas

MAAKUNNALLISESTI ARVOKKAAT KOHTEET, JOTKA EIVÄT SISÄLLY ALUEISIIN

Kohteet on merkitty luetteloon maarekisterikylittäin

KEMPELE

Anttilan aitat
Eskelinen
Hahtonen
Harjapää
Heiko (Junttila)
Häkkilä
Junttila
Juusola
Ketolanperän koulu
Kotiseutumuseo Marttila
Maatalousoppilaitos Pirilä
Meijeripalsta (Kempeleen-Salon osuusmeijeri)
Parviainen (Hemmilä)
Pekuri (Kuusela)
Pääskylä
Santtula (Tannila-Paituri)
Sarkkinen
Valtion rautatiealueen rakennukset
Vanha Pappila, Kullio
Vanha-Ketola
Välitalo

alueen nimi: **Alakylä, Vihiluodontie**

pääas. kunta: Kempele

pääas. kylä/k.osa: Kempele

tyyppi: taajamaympäristö

arvottaminen: maakunnallisesti arvokas

alueen sisältämät kohteet:

Juvani

Kuivala

Mäntylä

Pikkuvuoppinen

Talo Taskinen

Teppola

Vanha-Niemelä

Vuoppola

kuvaus:

Vihiluodontie on Kempeleenharjua noudattava loivasti mutkainen tie, jonka varrella on maakunnallisesti ja paikallisesti merkittäviä perinteistä rakennuskantaa edustavia pihapiirejä ja yksittäisiä rakennuksia. Tien reunoilla kasvaa jykevää puustoa, harjun juurelta taas avautuvat peltomaisemat. Alueella on myös uudisrakentamista. Tämä kylätie on ollut runsaassa käytössä jo 1700-luvun puolella välin, jolloin alueella ei ollut sen ja Rantatien lisäksi muita merkittäviä teitä. Kempeleen kulttuuriympäristöohjelmassa alue on laajempaan nostettu kunnan kulttuurihistoriallisesti merkittäväksi alueeksi.

lähteet:

- Kempeleen historia. Mauno Hiltunen, 1982.

kohteen nimi: **Juvani**
kunta: Kempele
kiinteistötunnus: 244-401-21-89
kylä/k.osa: Kempele
tyyppi: maa- ja metsätalous
ajoitus: 1809-1863
arvottaminen: paikallisesti arvokas

kuvaus:

Pihapiiri, jossa 1980-luvulla rakennettua asuinrakennusta vastapäätä hirsinen luhtiaitta. 1800-luvun asuinrakennus on purettu. Pihapiirissä on useita uudisrakennuksia. Juvani on maisemallisesti merkittävällä paikalla Vihiluodontien mutkassa isojen puiden reunustaessa tiemaisemaa. Pihapiiristä avautuvat laajat peltonäkymät.

lähteet:

- Pohjois-Pohjanmaan kulttuurihistoriallisesti merkittävät kohteet, Osa 1, Pohjois-Pohjanmaan seutukaavaliitto, Oulu 1993.

kohteen nimi: **Kuivala**
 kunta: Kempele
 kiinteistötunnus: 244-401-0021-0102-4
 kylä/k.osa: Kempele
 tyyppi: maa- ja metsätalous
 ajoitus: 1864-1917
 ajoitusselite: asuinrakennus v. 1902, puoji n. v. 1900, navetta v. 1947.
 arvottaminen: maakunnallisesti arvokas

kohteen sisältämät rakennukset: 1. Asuinrakennus; 2. Puoji; 3. Navetta; 4. Aitta;

kuvaus:

Vihiluodontien varrella näyttävällä paikalla sijaitseva neliöpiha, jossa perinteistä rakennuskantaa edustavat 1900-luvun alusta olevat päärakennus ja puoji, sekä kammillinen aitta 1800-luvulta. Päärakennuksessa yksityiskohtana kuusikulmainen kuisti ja jugend-tyyliset ikkunat. Sitä vastapäätä sijaitsee 1940-luvulta oleva sementtitiilinavetta. Kohde kuvastaa alueen vanhan asutuksen ja maatilatalouden historiaa. Oleellinen osa Vihiluodontien raittimaista maisemaa.

arviointi:

MRKY15: R, M

lähteet:

- Pohjois-Pohjanmaan kulttuurihistoriallisesti merkittävät kohteet. Pohjois-Pohjanmaan seutukaavaliitto, julkaisu A:41, Oulu, 1978.
- Pohjois-Pohjanmaan kulttuurihistoriallisesti merkittävät kohteet. Osa 1 : Oulun kaupunkiseudun osa-alue : Iijokisuun osa-alue : Oulujokilaakson osa-alue : Koillismaan seutukunta. Pohjois-Pohjanmaan seutukaavaliitto, julkaisu A:115, Oulu, 1993.

kohteen nimi: **Mäntylä**

kunta: Kempele

kiinteistötunnus: 244-401-0002-0018-C

kylä/k.osa: Kempele

tyyppi: maa- ja metsätalous

ajoitus: 1864-1917

ajoitusselite: Asuinrakennus 1900-l. alku, puoji 1800-l. loppu

arvottaminen: paikallisesti arvokas

kohteen sisältämät rakennukset: 1. Asuinrakennus; 2. Puoji;

kuvaus:

Vihiluodontien varressa sijaitseva pihapiiri, jossa uutta ja vanhaa rakennuskantaa. Edellisen vuosisadan vaihteen pientila-asutusta edustavat rakennushistoriallisesti merkittävät 1900-luvun alun asuinrakennus ja 1800-luvun lopun puojirakennus.

kohteen nimi: **Pikkuvuopponen**

kunta: Kempele

kiinteistötunnus: 244-401-0003-0107-U

kylä/k.osa: Kempele

tyyppi: maa- ja metsätalous

ajoitus: 1809-1863

ajoitusselite: Asuinrakennus ja puoji 1800-luvun alusta. Aitta 1700-luvulta

arvottaminen: paikallisesti arvokas

kohteen sisältämät rakennukset: 1. Asuinrakennus; 2. Puoji; 3. Navetta; 4. Sauna; 5. Aitta; 6. Maakellari;

kuvaus:

Vihiluodontioen varressa sijaitseva perinteinen neliöpiha, jonka vanhinta säilynyttä rakennuskantaa edustavat 1800-luvulta olevat pitkä puojirakennus ja pihapiirin ulkopuolella oleva aitta sekä jälleenrakennuskauden sementtitiilinavatta. Päärakennus 1800-luvulta, mutta ulkoasua muutettu. Rakennushistoriallisesti merkittävä kohde.

kohteen nimi: **Talo Taskinen**
kunta: Kempele
kiinteistötunnus: 244-410-13-14
kylä/k.osa: Kempele
tyyppi: asuinrakentaminen
ajoitus: 1945-1974
ajoitusselite: 1972
arvottaminen: maakunnallisesti arvokas

kuvaus:

Vanhan Vihiluodontien varrella, puustoisella harjulla sijaitseva talo, jolta avatuu näkymät peltolakeudelle. Kyseessä on arkkitehti Heikki Taskisen vuonna 1972-73 tekemän suunnittelman mukaan hänen itsensä käyttöön korjattu omakotitalo. Tässä pystylaudoitettu ja lähes räystäättömässä kotitalossa voidaan nähdä Charles Mooren sekä hänen kumppaneidensa Lyndonin, Turnbullin ja Whitakerin suunnitteleman ja vuonna 1964-65 rakennetun Sea Ranchin vaikutus. Väritykseltään tumman ruskea rakennus sointuu pihaa ympäröiviin havupuihin ja luontoon.

arviointi:

MRKY15: R, T

lähteet:

Heikki Kaikkonen 2012. Heikki Taskisen arkkitehtuuri. Oku Publishing Oy

kohteen nimi: **Teppola**

kunta: Kempele

kiinteistötunnus: 244-401-0002-0123-S

kylä/k.osa: Kempele

tyyppi: maa- ja metsätalous

ajoitus: 1918-1944

ajoitusselite: As.rak. 1700-l. ja 1929, viljanlajittelija 1900-l.alku, aitta 1947, puoji, sauna, talli 1930-l.

arvottaminen: maakunnallisesti arvokas

kohteen sisältämät rakennukset: 1. Asuinrakennus; 2. Massiinihuone; 3. Vilja-aitta; 4. Puoji; 5. Navetta; 6. Sauna-liiteri; 7. Talli; 8. Elosuoja;

kuvaus:

Peltoaukean ja vanhan Vihiluodontien välissä oleva avara neliöpiha, jossa perinteistä 1900-luvun alun rakennuskantaa kuten päärakennus, navetta, talli, puoji, aitta ja muita ulkorakennuksia. Asuinrakennus on osittain 1700-luvulta ja sittemmin läpikäynyt useita muutoksia. Se rajaa naapurina olevan Vanha-Niemelän tilan neliöpihan yhtä sivua. Nämä aikaisemmassa maakunnallisessa inventoinnissa yhtenäisenä kokonaisuutena (Vanha-Niemelä) käsitellyt kaksi tilaa muodostavat edelleen ehjän ja edustavan kokonaisuuden, joka kuvastaa alueen vanhan asutuksen ja maatilatalouden historiaa. Oleellinen osa Vihiluodontien raittimaista maisemaa.

arviointi:

MRKY15: R, H, M

lähteet:

- Kotiseutuni Pohjois-Pohjanmaa. Suomen Maakuntajulkaisu Oy. Malmö 1970.
- Pohjois-Pohjanmaan kulttuurihistoriallisesti merkittävät kohteet. Pohjois-Pohjanmaan seutukaavaliitto, julkaisu A:41, Oulu, 1978.
- Pohjois-Pohjanmaan kulttuurihistoriallisesti merkittävät kohteet. Osa 1 : Oulun kaupunkiseudun osa-alue : Iijokisuun osa-alue : Oulujokilaakson osa-alue : Koillismaan seutukunta. Pohjois-Pohjanmaan seutukaavaliitto, julkaisu A:115, Oulu, 1993.
- Niemelä Petri, Raappana Janne, Teräs Helena ja Tolppanen Salla: Niemelä. Kempeleen lukion oppilaiden laatima moniste, ei vuosilukua.

kohteen nimi: **Vanha-Niemelä**

kunta: Kempele

kiinteistötunnus: 244-401-0002-0090-P

kylä/k.osa: Kempele

tyyppi: maa- ja metsätalous

ajoitus: 1864-1917

ajoitusselite: puoji 1760, asuinrakennus 1906, navetta 1900-luvun alku?, aitta 1900-luvun alku.

arvottaminen: maakunnallisesti arvokas

kohteen sisältämät rakennukset: 1. Asuinrakennus; 2. Navetta; 3. Ulkorakennus; 4. Aitta; 5. Sauna;

kuvaus:

Peltoaukean ja vanhan Vihiluodontien välissä oleva avara neliöpiha, jossa perinteistä 1900-luvun alun rakennuskantaa edustaa näyttävä päärakennus ja navetta, sekä 1800-luvulta olevat puoji ja aitta. Aiemmin samaa tilaa olleen Teppolan päärakennuksen takaseinä rajaa pihapiirin yhtä sivua. Nämä aikaisemmassa maakunnallisessa inventoinnissa yhtenäisenä kokonaisuutena (Vanha-Niemelä) käsitellyt kaksi tilaa muodostavat edelleen ehjän ja edustavan kokonaisuuden, joka kuvastaa alueen vanhan asutuksen ja maatilatalouden historiaa. Oleellinen osa Vihiluodontien raittimaista maisemaa.

arviointi:

MRKY15: R, H, M

lähteet:

- Pohjois-Pohjanmaan kulttuurihistoriallisesti merkittävät kohteet. Pohjois-Pohjanmaan seutukaavaliitto, julkaisu A:41, Oulu, 1978.
- Pohjois-Pohjanmaan kulttuurihistoriallisesti merkittävät kohteet. Osa 1 : Oulun kaupunkiseudun osa-alue : Iijokisuun osa-alue : Oulujokilaakson osa-alue : Koillismaan seutukunta. Pohjois-Pohjanmaan seutukaavaliitto, julkaisu A:115, Oulu, 1993.
- Niemelä Petri, Raappana Janne, Teräs Helena ja Tolppanen Salla: Niemelä. Kempeleen lukion oppilaiden laatima moniste, ei vuosilukua.

kohteen nimi: **Vuoppola**

kunta: Kempele

kiinteistötunnus: 244-401-0181-0001-S

kylä/k.osa: Kempele

tyyppi: maa- ja metsätalous

ajoitus: 1809-1863

ajoitusselite: asuinrakennus 1700-luku, ulkorakennukset 1800-luku

arvottaminen: maakunnallisesti arvokas

kohteen sisältämät rakennukset: 1. Asuinrakennus; 2. Aitta; 3. Ulkorakennus; 4. Navetta; 5. Aitta; 6. Paja;

kuvaus:

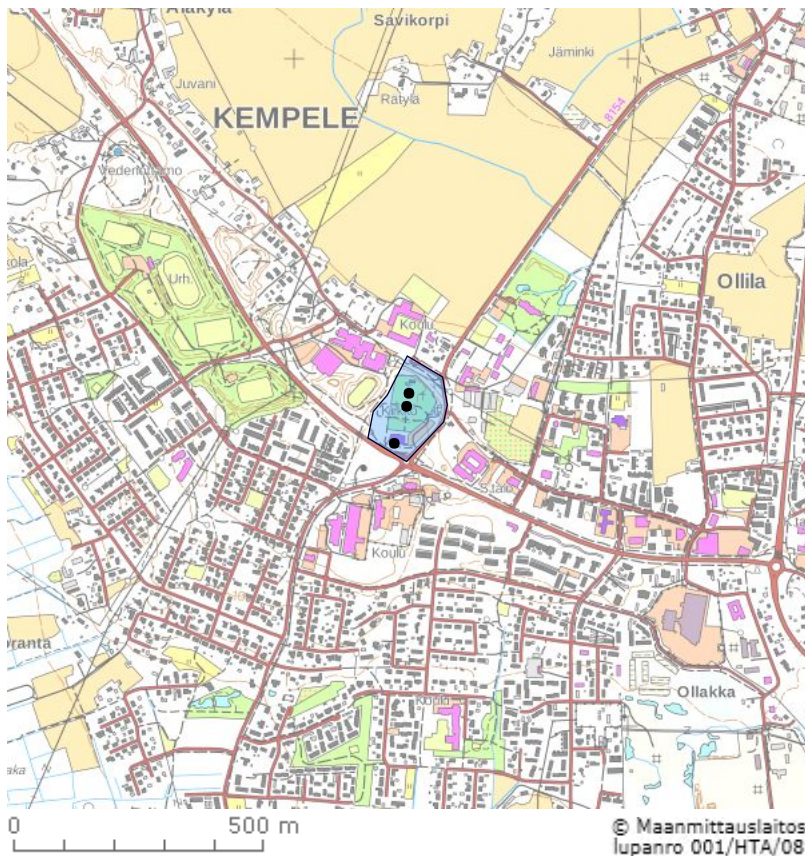
Vihiludontien varrella näyttävällä paikalla sijaitseva yksi Kempeleen vanhimista tiloista. Se on perustettu vuonna 1740 ja ollut siitä lähtien saman suvu hallussa. Neliöpihan perinteiseen rakennuskantaan kuuluvat päärakennus, josta osa mahdollisesti 1700-luvulta, sekä 1800-luvulta olevat korkealle luonnonkivijalalle perustettu kaksiosainen aitta, toinen kaksikerroksinen aitta ja viisiosainen puoji/tallirakennus. Pihan yhtä sivua rajaa betoninavetta 1930-luvulta. Kohde kuvastaa alueen vanhan asutuksen ja maatilatalouden historiaa. Oleellinen osa Vihiluodontien raittimaista maisemaa.

arviointi:

MRKY15: H, R, M

lähteet:

- Kotiseutuni Pohjois-Pohjanmaa. Suomen Maakuntajulkaisu Oy, Malmö 1970.
- Pohjois-Pohjanmaan kulttuurihistoriallisesti merkittävät kohteet. Pohjois-Pohjanmaan seutukaavaliitto, julkaisu A:41, Oulu, 1978.
- Pohjois-Pohjanmaan kulttuurihistoriallisesti merkittävät kohteet. Osa 1 : Oulun kaupunkiseudun osa-alue : Iijokisuun osa-alue : Oulujokilaakson osa-alue : Koillismaan seutukunta. Pohjois-Pohjanmaan seutukaavaliitto, julkaisu A:115, Oulu, 1993.

alueen nimi: **Kempeleen kirkonmäki (RKY 2009)**

pääas. kunta: Kempele

pääas. kylä/k.osa: Kempele

tyyppi: kirkkoympäristö

arvottaminen: valtakunnallisesti arvokas

alueen sisältämät kohteet:

Kempeleen kirkko ja tapuli

Kempeleen kirkkopuisto ja hautausmaa

Pyhän Kolminaisuuden kirkko

historia:

Kempeleen 1600-luvulla rakennettu puukirkko kuuluu Suomen vanhimpiin. Kirkossa on 1700-luvun tunnetuimman kirkkomaalarin Mikael Toppeliuksen maalaukset. 1600-luvun puukirkko, 1700-luvun kellotapuli ja hautausmaan toisessa laidassa oleva 1990-luvulla rakennettu uusi kirkko muodostavat historiallisesti monisyisen rakennusryhmän mäntyjä kasvavalla hiekkaharjulla.

Länsitornillinen tukipilarikirkko kuuluu tyyppinsä pienimpiin, siinä on vain yksi pilaripari. Seinillä ja holvissa on Mikael Toppeliuksen 1785-1795 tekemät maalaukset. Niistä pohjoisseinän Marian ilmestys ja länsiseinän Ristiltäotto ovat 1700-luvun kauneimpia kirkollisia taideteoksia.

Läpikäytävällinen pohjalainen renessanssitapuli on rakennettu rakennusmestari Heikki Väänäsen johdolla 1768-1769.

Uusi Pyhän Kolminaisuuden kirkko yhdistyy vanhaan miljööseen kirkon sisääntulokatoksen valeperspektiivin rajaamana elementtinä.

historia:

Kempele perustettiin Limingan kappeliksi 1688 ja seurakunnan kirkko rakennettiin Limingan Ängeslevästä kotoisin olleen kirkonrakentaja Matti Härmän johdolla 1689-1691.

Kirkon kuoriosan ikkunat laajennettiin 1840-luvulla ja perusteellinen korjaus toteutettiin 1954-1955, jolloin mm. penkistö uusittiin. Toppeliuksen maalaukset konservoitiin 1981-1982. Kempeleen uusi kirkko valmistui 1994 arkkitehti Jorma Tepon suunnittelemana.

Pohjanmaan rantatie on kulkenut Kempeleen kirkonmäen kautta.

lähteet:

- http://www.rky.fi/read/asp/r_kohde_det.aspx?KOHDE_ID=1410 (27.2.2015)
- Matti Huurre ja Jouko Vahtola, Oulujokilaakson historia –Kivikaudelta vuoteen 1865. Hailuodon, Kempeleen, Limingan, Lumijoen, Muhoksen, Oulunsalon, Temmeksen, Tyrnävän, Utajärven ja Vaalan kunnat ja seurakunnat, Oulun kaupunki ja seurakunnat ja Oulujoki-Seura r.y 1991.
- Kempeleen kirkko ja tapuli. Suomen kirkot 17. Museovirasto 1991.
- Pohjois-Pohjanmaan kulttuurihistoriallisesti merkittävät kohteet. Osa 1. Pohjois-Pohjanmaan seutukaavaliitto 1993.
- Marja Terttu Knapas, Kempeleen kirkko. Arkkitehti 1/1995.
- Erkki Lämsä, Oulun seudun kirkot. Oulu 1999.
- Timo Paakki (toim.), Lakeuden äärellä, kaupungin naapurina. Kempeleen kulttuuriympäristöohjelma. Kempeleen kaupunki, Kempele 2008.

kohteen nimi: **Kempeleen kirkko ja tapuli**

kunta: Kempele

kiinteistötunnus: 401-241-0

kylä/k.osa: Kempele

tyyppi: uskonnon harjoittaminen

ajoitus: 1618-1721

arvottaminen: valtakunnallisesti arvokas

kuvaus:

Vuonna 1691 valmistunut pohjalaista hirsiarkkutyyppiä edustava pitkäkirkko, jonka länsipäädyssä on terävähuippuinen torni. Ulkoseinät on vuorattu punaiseksi maalatulla pystylaudoituksella. Katto on paanukatto. Sisällä on Mikael Toppeliuksen maalauksia vuosilta 1785-95. Tapuli on luultavasti vuodelta 1769 (Heikki Väänänen). kirkko on yksi maamme 11:sta jäljellä olevasta arvokkaasta tukipilarikirkosta. Kirkon korkea torni on aikoinaan toiminut merenkulkijoilla suunnistusapuna. Kirkkoon mahtuu 150 henkilöä.

historia:

Kuuluessaan Limingan emäpitäjään, Kempele sai vuonna 1688 piispa Johannes Gezeliukselta luvan perustaa oman saarnahuoneen, mutta kyläläiset rakensivat samantien goottityylisen länsitornillisen tukipilarikirkon. Se valmistui 1691. Rakennustöitä johti kirkkorakennusmestari Matti Härmä. Täydet kappeliseurakunnan oikeudet Kempele sai 1774.

arviointi:

Kohde kuuluu valtakunnallisesti arvokkaaseen RKY 2009 alueeseen Kempeleen kirkonmäki.

lähteet:

- Pohjois-Pohjanmaan kulttuurihistoriallisesti merkittävät kohteet, Osa 1, Pohjois-Pohjanmaan seutukaavaliitto, Oulu 1993.
- Lakeuden äärellä, kaupungin naapurina. Kempeleen kulttuuriympäristöohjelma. Toimittaja Timo Paakki, 2008.

kohteen nimi: **Kempeleen kirkkokuisto ja hautausmaa**

kunta: Kempele

kiinteistötunnus: 401-8-512

kylä/k.osa: Kempele

tyyppi: hautausmaa

ajotus: 1618-1721

ajotusselite: Vanha kirkko rakennettu 1691.

arvottaminen: valtakunnallisesti arvokas

kuvaus:

Kempeleen hautausmaa sijaitsee näkyvällä paikalla mäntyisen harjumuodostuman päällä Kempeleen keskustassa. Hautausmaa on keskeisellä paikalla mäen päällä kulkuväylien ympäröimänä.

Hautausmaalla on kaksi kirkkoa. Vanha kirkko sijaitsee alueen pohjoisreunassa ja uusi kirkko alueen eteläisessä reunassa. Kirkolta toiselle johtaa käytävä, jota pitkin on näkymä kirkolta kirkolle. Länsi-itä suuntaisia käytäviä alueella kulkee neljä. Alueen valtapuu on mänty, alueella on paljon vanhoja mäntyjä. Hautausmaalle on neljä sisäänkäyntiä, kaksi uuden kirkon ja kaksi vanhan kirkon luona.

Hautausmaa on hyvin suojaisa ja rauhallinen. Vanhan kirkon ympäristön tunnelma on rauhallinen ja intiimi. Uuden kirkon ympäristö on avoimempi ja kasvillisuus on nuorempaa kuin vanhan kirkon ympäristössä. Kempeleen hautausmaa on yleisilmeeltään hyväkuntoinen ja siisti.

Rakennetut elementit: Kaksi kirkkoa. Vanhan kirkon vieressä on kellotapuli. Vanhan kirkon läheisyydessä on sodissa kaatuneiden muistomerkki (sankarihautapatsas), jonka on suunnitellut Martti Tarvainen (1952), osa vanhaa kivimuuria, rauta-aitaa ja kaksi rautaportti sekä kahdet portaat. Vanhan kirkon läheisyydessä olevat käytävät on päällystetty liuskekivellä ja kivituhkalla. Vanhan kirkon ja kellotapulien väliin jäävä alue muodostaa pienen pihapiirin.

Uuden kirkon lähellä on muistomerkki muualle haudattujen muistolle. Kirkon läheisyydessä hautausmaan länsireunalla on verkkoaitaa ja itä- ja eteläreunalla valkoista muuria. Uuden kirkon ympäristön polut on päällystetty asfaltilla. Kirkon itäpuolella olevan parkkipaikka on myös päällystetty asfaltilla. Hautausmaan keskiosassa on myös hiekkapäällysteisiä polkuja.

Hautausmaan käytävien varrella on penkkejä sekä vesi- ja jättepisteitä. Käytävien varrella on korkeita pylväshalaisimia. Hautakivet ovat suorissa riveissä ja niiden välit ovat nurmikkoa.

Kasvillisuus: Vanhan kirkon maisemaa hallitsevat vanhat männyt. Lisäksi alueen puustossa on kuusia, koivuja, sekä muutama pihlaja ja syreeni. Vanhan kirkon ja kellotapulien välillä on muutama saarni. Uuden kirkon ympäristön valtapuuna on kuusi, lisäksi uuden kirkon viereistä polkua reunustaa omenapuu rivistä ja pihlaja-angervopensaat. Hautausmaan kasvillisuutta elävöittävät haudoille istutetut istutukset. Uutta kirkkoa sekä parkkipaikkaa reunustavat kuuset, vuorimännyt sekä erilaiset lehtipuut. Pääsisäänkäynnin yhteydessä on puiden ja pensaiden muodostama ympyrämuotoinen istutusalue.

arviointi:

Kohde kuuluu valtakunnallisesti arvokkaaseen RKY 2009 alueeseen Kempeleen kirkonmäki.

kohteen nimi: **Pyhän Kolminaisuuden kirkko**

kunta: Kempele

kiinteistötunnus: 223-0

kylä/k.osa: Kempele

tyyppi: uskonnon harjoittaminen

ajoitus: 1975-

ajoitusselite: vihitty käyttöön 8.elokuuta 1993

arvottaminen: maakunnallisesti arvokas

kuvaus:

Kempeleen vanhan kirkon käydessä pieneksi 1980-luvulla kunnan väkiluvun kasvaessa, kirkonmäen eteläpuolelle rakennettiin uusi Pyhän Kolminaisuuden kirkko. Se vihittiin käyttöön 1993. Moderni uusi kirkko sijoitettiin laakealle rinteelle niin, ettei se dominoi liikaa vanhaa, pientä ja siroa kirkkoa. Kirkot yhdistää kivetty kuja. Vanha kirkko, uusi Pyhän kolminaisuuden kirkko ja kirkkopuista muodostavat näyttävän ja harmonisen kokonaisuuden keskeillä paikalla.

Kirkon on suunnitellut arkkitehtitoimisto Jorma Teppo Oy Oulusta. Kirkon lasimaalaukset on tehnyt oululainen taiteilija Pekka Jauhiainen. Kirkkoon mahtuu 420 henkilöä.

arviointi:

Kohde kuuluu valtakunnallisesti arvokkaaseen RKY 2009 alueeseen Kempeleen kirkonmäki.

MRKY15: R, T

lähteet:

- Lakeuden äärellä, kaupungin naapurina. Kempeleen kulttuuriympäristöohjelma. Toimittaja Timo Paakki, 2008.

kohteen nimi: **Anttilan aitat**
kunta: Kempele
kiinteistötunnus: 244-401-8-446/-440
kylä/k.osa: Kempele
tyyppi: maa- ja metsätalous
ajoitus: 1722-1808
ajoitusselite: Mahdollisesti 1700-l
arvottaminen: maakunnallisesti arvokas

kuvaus:

Kaksi mahdollisesti 1700-luvulta olevaa iältään harvinaista jalka-aittaa, jotka alunperin sijanneet vierekkäin Aittapolun varressa. Toinen on sittemmin siirretty viereiseen pihapiiriin Vihiluodontien toiselle puolen. Ympärillä on uudempaa rakennuskantaa. Aitoista kolmas on purettu 1940-luvulla.

arviointi:

MRKY15: Ht, H, R

lähteet:

- Pohjois-Pohjanmaan kulttuurihistoriallisesti merkittävät kohteet, Osa 1, Pohjois-Pohjanmaan seutukaavaliitto, Oulu 1993.

kohteen nimi: **Eskelinen**

kunta: Kempele

kiinteistötunnus: 244-401-0009-0009

kylä/k.osa: Kempele

tyyppi: maa- ja metsätalous

ajoitus: 1918-1944

ajoitusselite: asuinrakennus ja sauna 1900-luvun alkupuoli

arvottaminen: maakunnallisesti arvokas

kohteen sisältämät rakennukset: 1. Asuinrakennus; 2. Sauna;

arviointi:

Tien varressa sijaitseva, peltoaukeiden ympäröimä pienimuotoinen asuinrakennus ja sauna 1900-luvun alusta. Ilmeisesti muut rakennukset purettu.

arviointi:

MRKY15: R

lähteet:

- Pohjois-Pohjanmaan kulttuurihistoriallisesti merkittävät kohteet 1. Pohjois-Pohjanmaan seutukaavaliitto 1993.

kohteen nimi: **Hahtonen**

kunta: Kempele

kiinteistötunnus: 244-401-0116-0433-Y

kylä/k.osa: Kempele

tyyppi: maa- ja metsätalous

ajoitus: 1864-1917

ajoitusselite: Asuinrakennus: 1900-l. alku, kellari 1913, lato 1920-l. alku, muut ulkorakennukset: 1900-l. alkup.

arvottaminen: maakunnallisesti arvokas

kohteen sisältämät rakennukset: 1. Asuinrakennus; 2. Talli; 3. Puoji; 4. Kellari; 5. Lato; 6. Riihi; 7. Aitta; 8. Aitta;

kuvaus:

Peltoaukean ja uuden asuinalueen välissä sijaitseva perinteistä maaseuturakentamista edustava tilakeskus, jossa 1900-luvun alun rakennuksia edustaa päärakennus, talli, puoji, kaksi aittaa sekä muita ulkorakennuksia. Navetta on purettu. Pihaan johtaa lyhyt kuja. Aikakauttansa edustava asuinrakennuksen ja ulkorakennusten muodostama kokonaisuus.

arviointi:

MRKY15: R, M

lähteet:

- Hiltunen, Mauno, 1982: Kempeleen historia. Oulu.
- Pohjois-Pohjanmaan kulttuurihistoriallisesti merkittävät kohteet. Pohjois-Pohjanmaan seutukaavaliitto, julkaisu A:41, Oulu, 1978.
- Pohjois-Pohjanmaan kulttuurihistoriallisesti merkittävät kohteet. Osa 1 : Oulun kaupunkiseudun osa-alue : Iijokisuun osa-alue : Oulujokilaakson osa-alue : Koillismaan seutukunta. Pohjois-Pohjanmaan seutukaavaliitto, julkaisu A:115, Oulu, 1993.

kohteen nimi: **Harjapää**
kunta: Kempele
kiinteistötunnus: 244-401-0020-0186-8
kylä/k.osa: Kempele
tyyppi: maa- ja metsätalous
ajoitus: 1809-1863
arvottaminen: maakunnallisesti arvokas

kohteen sisältämät rakennukset: 1. Asuinrakennus; 2. Navetta; 3. Puoji; 4. Puoji; 5. Aitta; 6. Aitta;

kuvaus:

Metsän ja peltoaukean ympäröimä avara perinteinen neliöpiha, joka rakennuskannaltaan edustaa 1800-1900-lukujen maatilataloutta. Itse tila on yksi Kempeleen vanhimmista ja perustettu 1600-luvun alussa. 1950-luvun asussaan olevassa asuinrakennuksessa näyttävä viisisivuinen kuisti, jossa koristeelliset ikkunat. Pihapiiriä rajaavat lisäksi kaksi kolmiosaista puojia sekä iso sementtitiiliinavetta. Päärakennuksen takana kaksi vilja-aittaa. Lähellä toinen perinteistä rakennuskantaa käsittävä tila, Häkkilä.

arviointi:

MRKY15: H, R

lähteet:

- Pohjois-Pohjanmaan kulttuurihistoriallisesti merkittävät kohteet, osa 1, Pohjois-Pohjanmaan seutukaavaliitto, julkaisu A:115, 1993, Oulu.
- Granlund, Yrjö Abram. Esi-isieni jalanjäljillä 1700-luvun Kempeleessä. Kempeleen Joulu 2000. s.36-41. Kempele-Seura ry. 2000.
- Hiltunen Mauno, Kempeleen historia. Kempeleen kunta ja seurakunta. Oulu 1982.

kohteen nimi: **Heiko (Junttila)**
kunta: Kempele
kiinteistötunnus: 244-401-0206-0001-9
kylä/k.osa: Kempele
tyyppi: maa- ja metsätalous
ajoitus: 1864-1917
ajoitusselite: 1900-luvun alku
arvottaminen: maakunnallisesti arvokas

kohteen sisältämät rakennukset: 1. Asuinrakennus; 2. Puoji; 3. Aitta; 4. Ulkorakennus;

kuvaus:

Keskeisellä paikalla, maatalousoppilaitosta vastapäätä sekä koulukeskuksen ja kirkon välittömässä läheisyydessä sijaitseva perinteistä maaseuturakentamista edustava kohde. Pihassa on säilynyt vanha asuinrakennus, hirsinen puoji, aitta sekä pieni ulkorakennus 1900-luvun alusta. Pihassa myös uudempaa rakennuskantaa.

historia:

Tilalla on sijainnut vanha n. 1900-luvun alussa rakennettu asuinrakennus Vihiluodontien suuntaisesti. Rakennuksessa aloitti toimintansa Kempeleen ensimmäinen kansakoulu syksyllä 1882. Koulu toimi pari vuotta tilapäisesti Junttilan talossa ennen kuin varsinainen koulurakennus valmistui Junttilan kentälle 1884. (Hiltunen 1982, 237-239.) Vanhin asuinrakennus on purettu n. 1990-luvulla ja paikalle on rakennettu uusi asuinrakennus. Pellon reunassa sijaitseva aitta on ollut ennen Vihiluodontien varressa, mistä se on siirretty nykyiselle paikalle noin 50 vuotta sitten. (Perinnealbumi, 1983, 229. Kuva Heikon (Junttila) tilasta 1920-luvun lopulla.

arviointi:

MRKY15: R, M

lähteet:

- Hiltunen, Mauno, 1982: Kempeleen historia. Oulu.
- Perinnealbumi, Pohjois-Pohjanmaa 1, toim. Ismo Koponen, 1983, Mikkeli.
- Pohjois-Pohjanmaan kulttuurihistoriallisesti merkittävät kohteet, Pohjois-Pohjanmaan seutukaavaliitto, julkaisusarja A:41, 1978, Oulu.
- Pohjois-Pohjanmaan kulttuurihistoriallisesti merkittävät kohteet, osa 1, Pohjois-Pohjanmaan seutukaavaliitto, julkaisu A:115, 1993, Oulu.

kohteen nimi: **Häkkilä**

kunta: Kempele

kiinteistötunnus: 244-401-0020-0180-2

kylä/k.osa: Kempele

tyyppi: maa- ja metsätalous

ajoitus: 1809-1863

ajoitusselite: Asuinrakennus 1800-l., aitat 1800-l., puoji ja navetta 1900-l. alku, liiterivarasto 1900-l.alku

arvottaminen: maakunnallisesti arvokas

kohteen sisältämät rakennukset: 1. Asuinrakennus; 2. Puoji; 3. Navetta-lato; 4. Aitta; 5. Aitta; 6. Varasto; 7. Sauna;

kuvaus:

Metsän ja peltojen ympäröimä perinteinen pienimuotoinen maatilan pihapiiri, jossa 1800-luvun rakennuskantaa edustavat asuinrakennus ja kaksi vilja-aittaa. Niiden lisäksi navetta ja puoji 1900-luvun alusta. Tilalle johtaa hiekkakuja.

arviointi:

MRKY15: R

lähteet:

- Pohjois-Pohjanmaan kulttuurihistoriallisesti merkittävät kohteet, osa 1, Pohjois-Pohjanmaan seutukaavaliitto, julkaisu A:115, 1993, Oulu.

kohteen nimi: **Junttila**

kunta: Kempele

kiinteistötunnus: 244-401-0217-0000-M

kylä/k.osa: Kempele

tyyppi: maa- ja metsätalous

ajoitus: 1864-1917

ajoitusselite: Asuinrak. 1800? Puoji ja aitta 1800-luku? Muut rakennukset 1900-luvun alkupuoli?

arvottaminen: maakunnallisesti arvokas

kohteen sisältämät rakennukset: 1. Asuinrakennus; 2. Puoji; 3. Aitta; 4. kuivaamo; 5. Liiteri; 6. Elosuoja;

kuvaus:

Vanhan Vihiluodontien varrella, maisemallisesti merkittävällä paikalla sijaitseva pihapiiri, jonka takana avautuu laaja peltomaisema. Pihaan johtaa päällystämätön tie pienen mäntymetsikön halki. Pihapiiriin vastapäätä sijaitseva Heikon (Junttila) tila ja tämä Junttilan tila ovat olleet ennen yhtä suurta tilaa, josta on aikoinaan myyty maata Kempeleen ensimmäisen kansakoulun rakentamista varten. Pihapiirissä on rakennuskantaa 1800-1900 -luvulta. Päärakennus on tehty mahdollisesti vuonna 1800 ja on nyt 1950-luvun asussaan, puoji ja aitta todennäköisesti myös 1800-luvun puolelta. Lisäksi 1900-luvun alkupuolella valmistuneita rakennuksia. Pihapiiriä on purettu navetta.

arviointi:

MRKY15: R

lähteet:

- Kotiseutuni Pohjois-Pohjanmaa. Suomen Maakuntajulkaisu Oy. Malmö 1970.
Perinnealbumi, Pohjois-Pohjanmaa 1, toim. Ismo Koponen, 1983, Mikkeli.

kohteen nimi: **Juusola**

kunta: Kempele

kiinteistötunnus: 244-401-0004-0092-X

kylä/k.osa: Kempele

tyyppi: maa- ja metsätalous

ajoitus: 1918-1944

ajoitusselite: Asuinrak. 1902-07, puojit 1910-l., navetta 1929, aitta n.1910-20, ulkorak. 1940-l., sauna 1900-l. al

arvottaminen: maakunnallisesti arvokas

kohteen sisältämät rakennukset: 1. Asuinrakennus; 2. Puoji; 3. Puoji; 4. Navetta; 5. Aitta; 6. Vaja; 7. Sauna; 8. Ulkorakennus; 9. Riihi;

kuvaus:

Vihiluodontien varressa sijaitseva metsän ympäröimä neliöpiha, jossa runsaasti perinteistä rakennuskantaa 1900-luvun alkupuolelta. Näyttävän päärakennuksen lisäksi on kaksi puojia, aitta, sauna sekä tien toisella puolen sijaitseva riihi. Päärakennusta vastapäätä sijaitsee 1929 rakennettu betoninavetta. Kohde kuvastaa alueen vanhan asutuksen ja maatilatalouden historiaa. Oleellinen osa Vihiluodontien raittimaista maisemaa.

arviointi:

MRKY15: R, M

lähteet:

- Pohjois-Pohjanmaan kulttuurihistoriallisesti merkittävät kohteet. Pohjois-Pohjanmaan seutukaavaliitto, julkaisu A:41, Oulu, 1978.
- Pohjois-Pohjanmaan kulttuurihistoriallisesti merkittävät kohteet. Osa 1 : Oulun kaupunkiseudun osa-alue : Iijokisuun osa-alue : Oulujokilaakson osa-alue : Koillismaan seutukunta. Pohjois-Pohjanmaan seutukaavaliitto, julkaisu A:115, Oulu, 1993.

kohteen nimi: **Ketolanperän koulu**

kunta: Kempele

kiinteistötunnus: 244-401-0022-0053-4

kylä/k.osa: Kempele

tyyppi: opetus ja koulutus

ajoitus: 1918-1944

ajoitusselite: Koulurakennus vuodelta 1938

arvottaminen: maakunnallisesti arvokas

kohteen sisältämät rakennukset: 1. Koulurakennus;

kuvaus:

Ketolanperäntien varrella sijaitseva, vankan puuston ympäröimä koulualue. Siihen kuuluu aikakaudelleen tyypillinen, vaikkain osittain muuttunut, koulurakennus, jossa opetustoiminta alkoi vuonna 1938. Pihan toisella puolen vuonna 1993 valmistunut arkkitehti Heikki Taskisen suunnittelema uusi koulurakennus, joka edustaa arkkitehtuuriltaan Oulun koulua. Monikerroksellinen, yhtenäinen, maalaismaisemaan sopeutuva kokonaisuus.

arviointi:

MRKY15: R, H, T, M

kohteen nimi: **Kotiseutumuseo Marttila**

kunta: Kempele

kiinteistötunnus: 401-40-227

kylä/k.osa: Kempele

tyyppi: kulttuuri

ajoitus: 1809-1863

arvottaminen: maakunnallisesti arvokas

kuvaus:

Kauniin pihapiirin, monipuolisen ja monikerroksellisen perinnerakennusryhmän muodostama aidattu museoalue, joka sijaitsee maisemallisesti keskeisellä paikalla Kempeleen kuntakeskuksessa omakotitalojen, julkisten rakennusten ja puiston ympäröimänä. Museossa esitellään tyypillinen pohjoispohjalainen maalaistalomiljö, jonka neliöpihaan kuuluvat Marttilana ja myös Matturina tunnetun tilan alkuperäiset 1800-luvulta olevat asuinrakennus, navetta ja talli-puoji. Pihaa on täydennetty siirretyillä vanhalla asuinrakennuksella, kalustohuoneella, vilja-, varasto- ja kala-aitoilla, tuulimyllyllä ja saunalla. Alueelle on myös siirretty 1940-luvun tyyppitaloa edustava asevelitalo ja rakennettu 1900-luvun alulle tyypillinen turpasmökki. Rakennukset ilmentävät hyvin omalle aikakaudelleen ominaista rakennushistoriaa ja elämäntyyliä.

historia:

Marttilan tila toimi 1733-1810 kuninkaallisen ruotuväkirykmentin komentajan virkatalona. Silloiset rakennukset olivat komeita, mistä syystä paikalliset kutsuivat taloa Hovilaksi. Ruotuväkilaitoksen lakkauttamisen jälkeen tila annettiin vuokralle - asuinrakennus uusittiin Antti Marttilan aikana 1886. Hänen jälkeensä tilan vuokrasi liminkalainen talousneuvos F.P. Matturi 1907 ja vuonna 1939 hän osti tilan poikansa Aappo Matturin kanssa. Tilan viimeiset viljelijät olivat Aino ja Aappo Matturi, joilta kunta osti tilan pellot ja rakennukset 1975.

Kotiseutumuseo on perustettu 1966 ja se muutti aiemmalta paikaltaan kirkonmäeltä Marttilaan 1980. Siirretyt rakennukset ovat ilmeisesti sijainneet ensin kirkonmäellä ja siirretty nykyisille paikoilleen 1979-80.

arviointi:

MRKY15: Ht, R, H, M, S

kohteen nimi: **Maatalousoppilaitos Pirilä**

kunta: Kempele

kiinteistötunnus: 244-401-0019-0146-C

kylä/k.osa: Kempele

tyyppi: maa- ja metsätalous

ajoitus: 1864-1917

ajoitusselite: Asuinrakennus 1885, aitat 1800-luku, ulkorakennus 1900-luvun alku, navetta 1910-luku

arvottaminen: maakunnallisesti arvokas

kohteen sisältämät rakennukset: 1. Asuinrakennus; 2. Navetta; 3. Ulkorakennus; 4. Aitta; 5. Aitta; 6. Aitta;

kuvaus:

Puistomainen pihapiiri, jonka kolmea sivua rajaavat hyvin aikaansa edustavat tiilinen asuinrakennus ja kolme aittaa 1800-luvulta sekä sementtitiilinen navetta ja ulkorakennus 1900-luvun alusta. Pihaan johtaa puiden reunustama kuja. Kyseessä on aikansa mahtitila, jossa on toiminut osuusmeijeri ja sodan aikana kranaattitehdas ja sittemmin sikala sekä puutarha. Vuodesta 1952 tila on ollut Kempeleen Puutarhurikouluna, joka laajeni myöhemmin maatalousoppilaitokseksi ja kuuluu nykyisin Oulun seudun luonnonvara-alan oppilaitokseen. Vanhan pihapiirin ympärille on vuosien myötä rakennettu useita oppilaitosrakennuksia, uusimpana Pirilätalo. Pirilän läheisyydessä sijaitsevat maakunnallisesti arvokas Junttilan tila sekä valtakunnallisesti arvokas Kempeleen kirkkoympäristö.

Monikerroksellinen ja historiallinen kokonaisuus, jolla myös maisemallista arvoa.

historia:

Pirilän tilan tiilisen päärakennuksen rakennutti Isak Pirilä 1885. Aikanaan se kuului Kempeleen komeimpiin taloihin ja muodosti ympärillä olevine talousrakennuksineen kartanomiljöön. (Perinnealbumi, 1983, 229. Kuvat Pirilän tilasta 1920-luvun lopulla ja 15 vuotta aikaisemmin.)

Pihapiirissä säilyneet kolme aittaa on rakennuttanut Isak Pirilän isä Isak Abrami Pirilä noin 1800-luvun puolivälissä. Viisiosainen hirsinen ulkorakennus on rakennettu 1900-luvun alussa, mahdollisesti 1920-luvulla. (Ulkorakennus näkyy nykyisellä paikallaan 1920-luvun lopulla otetussa valokuvassa, mutta ei 15 vuotta aikaisemmin kuvatussa kuvassa.) Sementtitiilinen navetta on valmistunut 1910-luvulla. Sinne mahtui aikanaan yli 100 lehmää.

Pihan keskellä on ollut pieni neliöpohjainen loivalla aumakatolla varustettu kellari- ja maitojuonarakennus, joka muutettiin paviljongiksi 1973. Katto jätettiin tuolloin nurkkapilarien varaan. 1900-luvun alkukymmeniltä säilyneissä valokuvissa rakennuksen katolla näkyy vesipumppua käyttäneen tuulivoimalan ratas.

Tilalla on toiminut osuusmeijeri ja sodan aikana kranaattitehdas. Vuosina 1946-51 siellä sijaitsi Karjapohjan sikala sekä puutarha. Vuodesta 1952 lähtien siellä on toiminut Kempeleen Puutarhurikoulu, joka laajeni myöhemmin maatalousoppilaitokseksi ja kuuluu nykyisin Oulun seudun luonnonvara-alan oppilaitokseen. Tuossa vaiheessa Pirilän tilan vanhoja rakennuksia uusittiin oppilaitoksen tarpeisiin. Tiilisen päärakennuksen tupa jaettiin ja siihen tehtiin uudet kuistit. Vanhaan navettaan tehtiin n. 1956 tilat konekorjauskoulua varten, mutta vuonna 1967 sattunut tulipalo tuhosi ne sisäpuolelta. Pirilän vanha tila on ollut valtion omistuksessa vuodesta 1963 lähtien. Rakennusrymään kuuluu myös uusia rakennuksia.

arviointi:

lähteet:

- Hiltunen, Mauno, 1982: Kempeleen historia. Oulu.
- Perinnealbumi, Pohjois-Pohjanmaa 1, toim. Ismo Koponen, 1983, Mikkeli.
- Pohjois-Pohjanmaan kulttuurihistoriallisesti merkittävät kohteet, Pohjois-Pohjanmaan seutukaavaliitto, julkaisusarja A:41, 1978, Oulu.
- Pohjois-Pohjanmaan kulttuurihistoriallisesti merkittävät kohteet, osa 1, Pohjois-Pohjanmaan seutukaavaliitto, julkaisu A:115, 1993, Oulu.

kohteen nimi: **Meijeripalsta (Kempeleen-Salon osuusmeijeri)**

kunta: Kempele

kiinteistötunnus: 244-401-029-0002-J

kylä/k.osa: Kempele

tyyppi: teollisuuskohteet

ajoitus: 1864-1917

ajoitusselite: Meijeri rakennettu v. 1912

arvottaminen: maakunnallisesti arvokas

kohteen sisältämät rakennukset: 1. Meijerirakennus;

kuvaus:

Kempeleen asema-aluetta vastapäätä, radan toisella puolella sijaitseva näyttävä 1900-luvun alun jugend- ja kansallisromanttisia tyylipiirteitä ilmentävä meijerirakennus. Se rakennettiin 1912 perustetun Kempeleen-Salon meijeriyhtiön käyttöön ja on sittemmin toiminut muussa teollisuuskäytössä, hallintorakennuksena ja yhdistysten toimipaikkana. Rakennus ilmentää teollisuuden kehitystä ja on rakennustaiteellisesti ja -historiallisesti merkittävä. Se muodostaa yhdessä asema-alueen rakennusten kanssa kulttuurihistoriallisesti merkittävän kokonaisuuden, johon kuuluu myös meijerin vierellä oleva todennäköisesti 1960-luvulta oleva rakennus.

arviointi:

MRKY15: R, H, T

lähteet:

- Hiltunen, Mauno, 1982: Kempeleen historia. Oulu.
- Perinnealbumi, Pohjois-Pohjanmaa 1, toim. Ismo Koponen, 1983, Mikkeli.
- Pohjois-Pohjanmaan kulttuurihistoriallisesti merkittävät kohteet. Osa 1 : Oulun kaupunkiseudun osa-alue : Iijokisuun osa-alue : Oulujokilaakson osa-alue : Koillismaan seutukunta. Pohjois-Pohjanmaan seutukaavaliitto, julkaisu A:115, Oulu, 1993.

kohteen nimi: **Parviainen (Hemmilä)**

kunta: Kempele

kiinteistötunnus: 244-401-0117-0300-8

kylä/k.osa: Kempele

tyyppi: maa- ja metsätalous

ajoitus: 1864-1917

ajoitusselite: Asuinrakennus 1862. Puoji, talli, aitta, navetta ja lato 1800-luku, kellari 1900-luvun alku?

arvottaminen: maakunnallisesti arvokas

kohteen sisältämät rakennukset: 1. Asuinrakennus; 2. Puoji; 3. Talli ja navetta; 4. Sauna; 5. Kellari; 6. Aitta; 7. Kuivaamo; 8. Lato;

kuvaus:

Perinteistä rakennuskantaa käsittävä pihapiiri viljelysmaisemassa, näyttävällä paikalla Pohjantien välittömässä läheisyydessä. Pihaa rajaavat 1862 valmistunut, osittain muuttunut asuinrakennus sekä pitkä puoji, aitta, talli, navetta ja lato 1800-luvulta. Kellari rakennettu luultavasti 1900-luvun alussa ja sauna 1950-luvulla. Tilalla on toiminut 1800-luvun lopulla Kempeleen ensimmäinen höyrymylly ja sen yhteydessä saha. Eheä, rakennushistoriallisesti ja maisemallisesti merkittävä kohde.

arviointi:

MRKY15: R, M

lähteet:

- Perinnealbumi, Pohjois-Pohjanmaa 1, toim. Ismo Koponen, 1983, Mikkeli.
- Pohjois-Pohjanmaan kulttuurihistoriallisesti merkittävät kohteet, Pohjois-Pohjanmaan seutukaavaliitto, julkaisusarja A:41, 1978, Oulu.
- Pohjois-Pohjanmaan kulttuurihistoriallisesti merkittävät kohteet, osa 1, Pohjois-Pohjanmaan seutukaavaliitto, julkaisu A:115, 1993, Oulu.

kohteen nimi: **Pekuri (Kuusela)**
kunta: Kempele
kiinteistötunnus: 244-401-0010-0155-E
kylä/k.osa: Kempele
tyyppi: maa- ja metsätalous
ajoitus: 1618-1721
arvottaminen: maakunnallisesti arvokas

kohteen sisältämät rakennukset: 1. Asuinrakennus; 2. Asuinrakennus; 3. Navetta ja puoji; 4. Sauna; 5. Lato; 6. Aitta;

kuvaus:

Pekurinpolun varrella sijaitseva yksi Kempeleen vanhimmista kantatiloista, jossa perinteistä rakennuskantaa käsittävä ehjä neliöpiha. Pihapiirin kuuluu kaksi asuinrakennusta, joista toisen vanhin osa valmistunut mahdollisesti jo 1600-luvun puolivälissä. Vieressä oleva toinen asuinrakennus on alunperin 1800-luvun alkupuolelta, mutta on osittain muuttunut. Pihan muita sivuja rajaavat näyttävä puoji/navettarakennus, sauna, lato ja aitta. Keskeisellä paikalla oleva historiaa ja rakennusperinnettä ilmentävä kohde.

arviointi:

MRKY15: Ht, R, H

lähteet:

- Pohjois-Pohjanmaan kulttuurihistoriallisesti merkittävät kohteet, Pohjois-Pohjanmaan seutukaavaliitto, julkaisusarja A:41, 1978, Oulu.
- Pohjois-Pohjanmaan kulttuurihistoriallisesti merkittävät kohteet, osa 1, Pohjois-Pohjanmaan seutukaavaliitto, julkaisu A:115, 1993, Oulu.

kohteen nimi: **Pääskylä**

kunta: Kempele

kiinteistötunnus: 244-401-0042-0060-Y

kylä/k.osa: Kempele

tyyppi: maa- ja metsätalous

ajoitus: 1722-1808

ajoitusselite: Asuinrakennuksen vanhin osa 1680-luku? Laajennettu 1800-luvulla. Muut hirsirakennukset 1800-luku.

arvottaminen: maakunnallisesti arvokas

kohteen sisältämät rakennukset: 1. Asuinrakennus; 2. Luhti; 3. Liiteri; 4. Navetta; 5. Kellari; 6. Aitta;

kuvaus:

Peltoaukean laidassa sijaitseva 1600-luvulla perustettu tila, joka toiminut 1700-luvulla sotilasvirkatalona ja 1900-luvun alussa kotitalouskouluna. Muistona koulutoiminnasta pihassa on vanhaa kasvillisuutta ja tienviertä reunustaa edelleen kuusikuja. Pihapiirissä on perinteistä rakennuskantaa, mutta vanha navetta on purettu. Näyttävän asuinrakennuksen vanhin osa lienee 1680-luvulta, laajennus 1800-luvulta. Vuosien myötä rakennus on osittain muuttunut. Hirsirunkoiset luhtiaitta ja aitta ovat 1800-luvulta.

historia:

Pääskylän tila on perustettu 1680-luvulla, jolloin on luultavasti valmistunut asuinrakennuksen pirttiosa. Isonvihan jälkeen tila oli pitkään autiona. Vuonna 1734 siitä tehtiin sotilasvirkatalo, rykmentinkirjurin puustelli. Tila jäi vuokratilaksi v. 1810. Vuosina 1902-1915 siellä asui kansanedustaja, agronomi Filip Saalasti, joka piti tilalla kotitalouskoulua vuosina 1903-1914. Tuolloin tilalle rakennettiin myös puutarha. Nykyinen omistajasuku osti tilan valtiolta 1920-luvulla.

arviointi:

MRKY15: R, H

lähteet:

- Hiltunen, Mauno, 1982: Kempeleen historia. Oulu.
- Pohjois-Pohjanmaan kulttuurihistoriallisesti merkittävät kohteet, Pohjois-Pohjanmaan seutukaavaliitto, julkaisusarja A:41, 1978, Oulu.
- Pohjois-Pohjanmaan kulttuurihistoriallisesti merkittävät kohteet, osa 1, Pohjois-Pohjanmaan seutukaavaliitto, julkaisu A:115, 1993, Oulu.

kohteen nimi: **Sanntula (Tannila-Paituri)**

kunta: Kempele

kiinteistötunnus: 244-401-0004-0115-N

kylä/k.osa: Kempele

tyyppi: maa- ja metsätalous

ajoitus: 1864-1917

ajoitusselite: Päärakennus 1800-1900-luvun vaihde? Navetta 1950, aitta 1800-luku?

arvottaminen: maakunnallisesti arvokas

kohteen sisältämät rakennukset: 1. Asuinrakennus; 2. Navetta; 3. Aitta;

kuvaus:

Maisemallisesti merkittävällä paikalla Vihiluodontien varressa peltoaukeiden ympäröimänä sijaitseva, tila, jonka päärakennus on Raahen vanha käräjätupa. Sen vanhin osa ja pihapiirissä sijaitseva jyvääitta ovat peräisin 1800-luvulta. Päärakennus on siirretty nykyiselle paikalleen 1900-luvun alussa. Lisäksi pihapiirissä on 1950-luvun navetta. Oleellinen osa Vihiluodontien raittimaista maisemaa.

arviointi:

MRKY15: H, R, M

lähteet:

- Pohjois-Pohjanmaan kulttuurihistoriallisesti merkittävät kohteet. Pohjois-Pohjanmaan seutukaavaliitto, julkaisu A:41, Oulu, 1978.

- Pohjois-Pohjanmaan kulttuurihistoriallisesti merkittävät kohteet. Osa 1 : Oulun kaupunkiseudun osa-alue : Iijokisuun osa-alue : Oulujokilaakson osa-alue : Koillismaan seutukunta. Pohjois-Pohjanmaan seutukaavaliitto, julkaisu A:115, Oulu, 1993.

kohteen nimi: **Sarkkinen**

kunta: Kempele

kiinteistötunnus: 244-401-0001-0350-H

kylä/k.osa: Kempele

tyyppi: maa- ja metsätalous

ajoitus: 1618-1721

ajoitusselite: Asuinrakennuksen vanhin osa 1661? Laajennettu n. 1850-luvulla. Navetta 1913, puohi 1920-30-luku?

arvottaminen: maakunnallisesti arvokas

kohteen sisältämät rakennukset: 1. Asuinrakennus; 2. Navetta; 3. Puoji; 4. Kellari;

kuvaus:

Uuden pientaloalueen ympäröimä Kempeleen vanhimpia tiloja, jonka paikalla on asuttu jo 1500-luvun puolella. Pihapiiriin kuuluvassa päärakennuksessa on savupiirtti, jonka katossa vuosiluku 1661. Taloa on sittemmin jatkettu ja myöhemmin peruskorjattu. Puretusta vanhasta puolesta on jäljellä noin 1700-luvulta peräisin oleva kellari, jossa luonnonkivistä rakennettu holvi. Pihaa rajaavat lisäksi 1900-luvun alusta olevat navetta ja puoji. Vastapäätä tilasta erotettu Väliatalon pihapiiri. Muutoksista huolimatta edelleen eheä, paikkakunnan historiaa ilmentävä näyttävä kokonaisuus. Tilan 1700-luvulta peräisin oleva aitta sijaitsee kauempana omakotitalon pihalla, jonne se on siirretty.

arviointi:

MRKY15: Ht, R, H, I

lähteet:

- Kotiseutuni Pohjois-Pohjanmaa. Suomen Maakuntajulkaisu Oy, Malmö 1970.
- Pohjois-Pohjanmaan kulttuurihistoriallisesti merkittävät kohteet, osa 1, Pohjois-Pohjanmaan seutukaavaliitto, julkaisu A:115, 1993, Oulu.

kohteen nimi: **Valtion rautatiealueen rakennukset**

kunta: Kempele

kiinteistötunnus: 244-401-0029-001-H

kylä/k.osa: Kempele

tyyppi: liikenne

ajoitus: 1864-1917

ajoitusselite: Asemarakennus 1904, makasiini ja ratavartijan asunto 1886

arvottaminen: maakunnallisesti arvokas

kohteen sisältämät rakennukset: 1. Asemarakennus; 2. Makasiini; 3. Asuinrakennus; 4. Navetta / liiteri; 5. Ratavartijan asunto; 6. Sauna; 7. Kellari; 8. Kellari; 9. Varasto;

kuvaus:

Historiallisesti ja rakennushistoriallisesti merkittävä kohde, jonka rakennuksia yhdistää maisemallisesti Asemantie. Makasiini ja ratavartijan asunto piharakennuksineen on rakennettu Pohjanmaan radan valmistumisen yhteydessä 1800-luvun lopussa, asemarakennus ja koristeellinen, kansallisromanttisia piirteitä ilmentävä VR:n henkilöstön käytössä ollut asuinrakennus 1900-luvun alussa. Eheä, rautatieliikenteen historiaa ilmentävä kokonaisuus.

arviointi:

MRKY15: R, H, M, S

lähteet:

- Pohjois-Pohjanmaan kulttuurihistoriallisesti merkittävät kohteet, osa 1, Pohjois-Pohjanmaan seutukaavaliitto, julkaisu A:115, 1993, Oulu.
- <http://kutke.kulttuuripolku.net> (asemarakennukset)

kohteen nimi: **Vanha Pappila, Kullio**

kunta: Kempele

kiinteistötunnus: 244-401-0031-0094

kylä/k.osa: Kempele

tyyppi: uskonnon harjoittaminen

ajotus: 1864-1917

arvottaminen: maakunnallisesti arvokas

kohteen sisältämät rakennukset: Asuinrakennus;

kuvaus:

Liikenteellisesti vilkkaalla ja maisemallisesti keskeisellä paikalla sijaitseva, vuonna 1740 Kullio-nimiselle kruununtalalle perustetun pappilan näyttävä päärakennus. Se on rakennettu 1899. Talossa on toiminut myös koulu ja kerhoja, ja se on edelleen seurakuntalaisten käytössä. Kohde ilmentää Kempeleen kunnan ja seurakunnan historiaa, ja on rakennushistoriallisesti ja -taiteellisesti aikakautensa edustava esimerkki.

historia:

Kempeleen pappila perustettiin vuonna 1740 Kullio-nimiselle kruununtalalle n:o 31. Nykyinen rakennus on kolmas pappilana toiminut rakennus. Edellinen pappilarakennus valmistui vuonna 1804 ja se myytiin vuonna 1899 nykyisen rakennuksen valmistuttua Kempeleen Nuorisoseuralle 1050 mk:n hinnasta.

Tila toimi pappilana vuoteen 1966 asti, jolloin Kempeleen nykyinen pappila ja seurakuntakoti valmistuivat. Viimeisin pappilassa asunut kirkkoherra oli Kempeleen Kallena tunnettu Kaarlo Ilmari Cajanus, joka toimi Kempeleen kirkkoherrana vuosina 1927-1966.

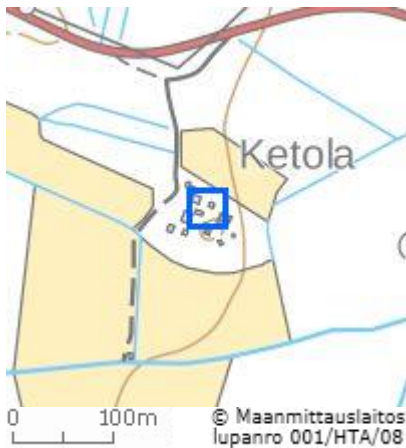
1960-luvulta lähtien pappila on toiminut mm. keskikouluna, Kirkonkylän ja Ylikylän ala-asteena sekä kerhotiloina.

arviointi:

MRKY15: R, H, T, I

lähteet:

- Cajanus K.I., Kempeleen seurakunnan vaiheita. Kirjapaino Osakeyhtiö Kaleva. Oulu 1979 (1936).
- Hiltunen Mauno, Kempeleen historia. Kempeleen kunta ja seurakunta. Oulu 1982.
- Hiltunen Mauno, Kempeleen koululaitoksen historia 1882-1982. Kempeleen kunta. Oulu 1983.
- Paakki Timo, Vanha pappila pursui elämää Cajanuksen aikaan. Kempeleen Kurpponen 2002. Lehti. Kempele-Seura ry.
- Pohjois-Pohjanmaan kulttuurihistoriallisesti merkittävät kohteet, osa 1, Pohjois-Pohjanmaan seutukaavaliitto, julkaisu A:115, 1993, Oulu.

kohteen nimi: **Vanha-Ketola**

kunta: Kempele

kiinteistötunnus: 244-401-0008-02960-U

kylä/k.osa: Kempele

tyyppi: maa- ja metsätalous

ajoitus: 1864-1917

ajoitusselite: navetta: 1890?, torppa: 1800-luvun loppu, puoji: 1800-luvun loppu

arvottaminen: maakunnallisesti arvokas

kohteen sisältämät rakennukset: 1. Torppa; 2. Navetta; 3. Aitta / puoji;

kuvaus:

Peltojen ja metsän ympäröimä entinen torppa pihapiireineen. Rakennuskantaan kuuluu 1800-luvun lopun hirsirunkoiset asuinrakennus ja kaksiosainen puoji sekä kiviharkkoista ja hirsistä valmistettu näyttävä navetta. Pihassa myös uudisrakennuksia. Pienipiirteinen, edustava kokonaisuus.

arviointi:

MRKY15: R

lähteet:

- Pohjois-Pohjanmaan kulttuurihistoriallisesti merkittävät kohteet. Osa 1 : Oulun kaupunkiseudun osa-alue : Iijokisuun osa-alue : Oulujokilaakson osa-alue : Koillismaan seutukunta. Pohjois-Pohjanmaan seutukaavaliitto, julkaisu A:115, Oulu, 1993.

kohteen nimi: **Välitalo**

kunta: Kempele

kiinteistötunnus: 244-041-0001-0348-E

kylä/k.osa: Kempele

tyyppi: maa- ja metsätalous

ajoitus: 1809-1863

ajoitusselite: asuinrakennus: 1825, aitta: 1700-1800-l vaihde?, sauna: 1900-luvun alku?

arvottaminen: maakunnallisesti arvokas

kohteen sisältämät rakennukset: 1. Vanha asuinrakennus; 2. Aitta; 3. Sauna; 4. Kellari;

kuvaus:

Uuden pientaloalueen ympäröimä, viereisestä Sarkkisen kantatilasta lohkottu tila, jossa vanhaa ja uudempaa rakennuskantaa. Vanhoista rakennuksista jäljellä ovat 1825 rakennettu asuinrakennus, jossa on ollut sisäänlämpiävä pirtti, sekä aitta 1800-luvun alusta. Yhdessä viereisen Sarkkisen tilan kanssa kohde muodostaa historiallisesti ja rakennushistoriallisesti merkittävän kokonaisuuden.

arviointi:

MRKY15: R, H

lähteet:

- Kotiseutuni Pohjois-Pohjanmaa. Suomen Maakuntajulkaisu Oy, Malmö 1970.
- Pohjois-Pohjanmaan kulttuurihistoriallisesti merkittävät kohteet. Pohjois-Pohjanmaan seutukaavaliitto, julkaisu A:41, Oulu, 1978.
- Pohjois-Pohjanmaan kulttuurihistoriallisesti merkittävät kohteet. Osa 1 : Oulun kaupunkiseudun osa-alue : Iijokisuun osa-alue : Oulujokilaakson osa-alue : Koillismaan seutukunta. Pohjois-Pohjanmaan seutukaavaliitto, julkaisu A:115, Oulu, 1993.